

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

**Факультет філології і журналістики
Кафедра журналістики**

Кваліфікаційна робота

«ІСТОРІЇ, ЩО ПЕРЕЖИЛИ ПОЛОН: СЕРІЯ ВІДЕОСЮЖЕТІВ»

**Спеціальність 061 Журналістика
Освітня програма «Журналістика»**

**Здобувача (ки) вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня
ГОЛУБА Назарія Володимировича**

**НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:
доктор філологічних наук,
професор
ПОПЛАВСЬКА Наталія Миколаївна**

Тернопіль – 2026

АНОТАЦІЯ

Голуб Н.В. «Історії, що пережили полон: серія відеосюжетів».
Інформаційний продукт.

Кваліфікаційна робота на здобуття кваліфікації бакалавра зі спеціальності 061 Журналістика. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2026. 43 с. .

Кваліфікаційну роботу зреалізовано у форматі опублікованих сюжетів, з закріпленими посиланнями на Google Диску https://drive.google.com/drive/folders/1ECR3idaqVBSLf-pHxCfJAOS_8mv9tl6J .

Розроблено шість сюжетів, у яких викладено контент, що стосується українських військовополонених які розповіли свої історії, за допомогою методів спостереження, аналізу, моніторингу, інтерв'ювання тощо. Представлено публікації на платформі YouTube, авторські тексти на сайті Суспільне Одеса та та короткі новини в Telegram каналі “Суспільне Одеса”.

Продукт має інформаційно-документальний характер і реалізується у форматі серії інтерв'ю з українськими військовополоненими, які повернулися з російського полону. У доступній формі він розповідає про їхній досвід перебування в полоні, повернення до мирного життя та виклики, з якими вони зіткнулися. Проєкт орієнтований на широке коло аудиторії, зокрема тих, хто цікавиться сучасною історією України та наслідками російсько-української війни.

Кваліфікаційна робота демонструє знання й уміння здобувачки щодо розробки та реалізації мультимедійного журналістського проєкту, який поєднує документальні інтерв'ю, текстові матеріали, фото- та відеоконтент для висвітлення особистих історій українських захисників.

Ключові слова: журналістика, мультимедійний проєкт, військовополонені, інтерв'ю, документалістика, текст, фото, відео, російсько-українська війна.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ.....	9
1.1. Воєнна журналістика як напрям сучасних медіа.....	9
1.2. Етичні принципи роботи з військовими та постраждалими.....	11
1.3. Відеосюжет як формат документування досвіду полону.....	13
2. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	17
3. ТЕХНІЧНІ І ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ.....	24
4. ОПИС ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ.....	25
4.1 Підготовка до інтерв'ю та робота з героями.....	25
4.2 Організація знімального процесу та вибір локацій.....	27
4.3 Монтаж і структура відеосюжетів.....	28
4.4 Аналіз реалізованих відеосюжетів (кейси).....	28
4.5. Роль журналіста у роботі з травматичними історіями.....	29
Висновки до розділу 4.....	30
5. АНАЛІЗ СТВОРЕНОЇ СЕРІЇ МАТЕРІАЛІВ (СУСПІЛЬНЕ ОДЕСА).....	31

5.1. Загальна характеристика серії відеосюжетів.....	31
5.2. Історія морського піхотинця Андрія Кузнєцова: 1198 днів у полоні.....	32
5.3. Історія морського піхотинця В'ячеслава Мойсеєва: три роки російського полону.....	34
5.4. Історія захисника Авдіївки: 808 днів у полоні.....	35
5.5. Історія морського піхотинця, який понад три роки перебував у полоні.....	37
5.6. Історія захисника Маріуполя Артема Артюха.....	38
5.7. Журналістські особливості серії та її вплив.....	40
Висновки до розділу 5.....	41
ВИСНОВКИ.....	43

ВСТУП

Повномасштабна війна Росії проти України стала одним із наймасштабніших викликів для української журналістики за всю історію незалежності. Особливої ваги набули матеріали, що фіксують людський досвід війни — історії військових, які пройшли бойові дії, втрати, поранення та полон.

Актуальність цієї роботи обумовлена одним із найбільш складних і водночас важливих напрямів сучасної воєнної журналістики є робота з людьми, які пережили полон. Їхні свідчення мають не лише інформаційну, але й документальну, історичну та суспільну цінність. Вони дозволяють зрозуміти механізми виживання, психологічні наслідки полону та трансформацію особистості після повернення.

Унікальність задуму присвячена створенню серії відеосюжетів на основі реальних історій українських військовослужбовців, які повернулися з російського полону та продовжили службу або адаптацію до цивільного життя. Матеріали були створені в межах роботи для «Суспільного Одеса».

Практична значущість цієї серії полягає в тому, що кожна історія — це не просто розповідь про події, а суб'єктивний досвід людини, яка пройшла через екстремальні умови виживання. Журналіст виступає не лише як фіксатор подій, а як посередник між особистою пам'яттю героя та суспільним запитом на правду.

Мета кваліфікаційної роботи — створити серію відеосюжетів «Історії, що пережили полон», присвячену українським військовополоненим, які повернулися з російського полону; висвітлити їхній досвід перебування в неволі, процес повернення до мирного життя та виклики після звільнення, а також продемонструвати набуті професійні знання та навички у сфері

мультимедійної журналістики шляхом реалізації авторського інформаційного продукту.

Реалізація мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- дослідити особливості висвітлення тематики військовополонених в українському медіапросторі;
- проаналізувати суспільне значення документування особистих історій українських захисників у контексті російсько-української війни;
- обґрунтувати актуальність створення серії відеосюжетів про колишніх військовополонених;
- розробити концепцію мультимедійного журналістського проєкту «Історії, що пережили полон»;
- визначити тематику та зміст кожного сюжету відповідно до авторського задуму;
- здійснити пошук героїв та підготувати план проведення інтерв'ю;
- провести інтерв'ювання колишніх військовополонених та зібрати необхідний фактологічний матеріал;
- створити авторські тексти, фото- та відеоматеріали для комплексного висвітлення теми;
- підготувати та опублікувати серію журналістських матеріалів на мультимедійних платформах;
- оцінити результативність реалізованого інформаційного продукту.

Методи, за допомогою яких виконано роботу. Для досягнення поставленої мети використано комплекс загальнонаукових і журналістських

методів дослідження. Для виконання інформаційного продукту використано такі методи:

- **вивчення літератури та джерел** застосовано для опрацювання наукових праць, публікацій та нормативних документів, що стосуються діяльності медіа в умовах війни, документальної журналістики та висвітлення теми військовополонених. спостереження використано для фіксації подій, поведінки героїв та збору інформації під час підготовки сюжетів.

- **інтерв'ювання** став основним інструментом отримання первинної інформації від колишніх військовополонених та відтворення їхніх історій від першої особи.

аналізу застосовано для відбору фактів, структурування зібраного матеріалу та визначення найбільш значущих аспектів теми.

- **систематизація та узагальнення** використано для формування цілісного мультимедійного продукту, який поєднує відеосюжети, текстові матеріали та фотоконтент.

- **моніторинг** дав змогу простежити реакцію аудиторії на оприлюднені матеріали та оцінити їхню результативність.

Формами апробації роботи стало оприлюднення авторського інформаційного продукту на мультимедійних платформах. Відеосюжети розміщено на платформі YouTube, авторські тексти опубліковано на сайті Суспільне Одеса, а короткі новинні повідомлення – у Telegram-каналі «Суспільне Одеса». Результати реалізації проєкту підтверджуються відповідними публікаціями та матеріалами, поданими у додатках до кваліфікаційної роботи.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ

1.1. Воєнна журналістика як напрям сучасних медіа

Воєнна журналістика є одним із найскладніших і найвідповідальніших напрямів сучасної медіадіяльності, оскільки поєднує оперативне інформування суспільства з високим рівнем ризику, етичної відповідальності та необхідністю точного документування подій, що мають історичне значення. У таких умовах журналіст виступає не лише як спостерігач, а як фіксатор реальності, яка часто є неповною, фрагментованою та емоційно навантаженою. [6, с. 24]

У класичному розумінні воєнна журналістика передбачає роботу в зонах бойових дій, збір інформації з офіційних і неофіційних джерел, а також оперативну передачу даних аудиторії. Проте в умовах російсько-української війни цей формат суттєво трансформувався. Війна стала не лише подією на фронті, а й глибоким соціальним процесом, який охоплює цивільне населення, військових, родини, переселенців та тих, хто пережив полон.[35, с. 114]

Саме тому сучасна українська воєнна журналістика дедалі більше тяжіє до гуманістичного підходу. У центрі матеріалу опиняється не лише подія, а людина, її досвід, емоції та наслідки пережитого. Такий підхід дозволяє сформувати більш цілісне уявлення про війну як явище, яке змінює не тільки території, але й особистості.

Важливою особливістю воєнної журналістики є її документальна функція. Матеріали, створені журналістами під час війни, з часом набувають значення історичних джерел. Вони використовуються дослідниками, правозахисними організаціями, міжнародними інституціями та судами як доказові матеріали. У цьому контексті журналістика виконує не лише інформаційну, а й архівну

функцію — фіксує події, які можуть бути викривлені або забуті в майбутньому.[4, с. 210]

Окремо слід відзначити питання безпеки, яке є ключовим у війсьній журналістиці. Журналіст працює в умовах обмеженого доступу до інформації, ризику для життя та необхідності постійної перевірки даних. Крім того, існує етична відповідальність за безпеку героїв матеріалів, особливо військовослужбовців, які можуть наражатися на додаткові ризики через публічність.

У контексті російсько-української війни воєнна журналістика вийшла за межі класичного репортажу, який фокусується на швидкому інформуванні про події. Вона трансформувалася у багатовимірну систему медіадокументування, що включає аналітичні матеріали, відеоісторії, інтерв'ю, репортажі з передової та довготривалі документальні проєкти. Особливого значення набули саме відеосюжети, оскільки вони дозволяють передати не лише інформацію, але й емоційний стан героїв, атмосферу подій та контекст, у якому вони відбуваються.

Український медіапростір також має свою специфіку. Через масштаб і тривалість війни журналісти часто стають свідками подій, які безпосередньо впливають на їхнє власне життя. Це створює унікальну ситуацію, коли межа між журналістом і учасником подій частково розмивається. Багато матеріалів створюються людьми, які самі мають досвід евакуації, втрат або служби в армії, що додає їхній роботі глибини, але водночас підвищує рівень емоційного навантаження.

Ще однією характерною рисою сучасної воєнної журналістики є зміна джерела інформації. Якщо раніше основними джерелами були офіційні представники армії або державні структури, то сьогодні значну частину контенту формують особисті історії військових. Вони стають не лише учасниками подій, а й носіями унікального досвіду, який неможливо отримати з

офіційних зведень. Це сприяє розвитку жанру “людської історії” як одного з провідних у воєнній журналістиці.

Таким чином, воєнна журналістика в сучасних умовах є складною багаторівневою системою, яка поєднує інформаційну, документальну, аналітичну та гуманістичну функції. Вона формує не лише поточну картину подій, але й історичну пам’ять суспільства, що є особливо важливим у контексті триваючої війни.

1.2. Етичні принципи роботи з військовими та постраждалими

Робота журналіста з військовими, які пережили полон, поранення або інші травматичні події, належить до найбільш чутливих сфер сучасної журналістики. Вона вимагає не лише професійних навичок інтерв’ювання, але й високого рівня емоційної зрілості, емпатії та усвідомлення відповідальності за кожне поставлене запитання і кожен оприлюднену деталь.[40]

У випадку матеріалів про полон особливо важливо розуміти, що герой інтерв’ю говорить не просто про події, а про власний травматичний досвід, який може бути пов’язаний із фізичними стражданнями, психологічним тиском, ізоляцією, втратою побратимів або тривалим перебуванням у нелюдських умовах. Сам процес пригадування таких подій може бути повторною психологічною травматизацією. Саме тому журналіст у такій роботі повинен виступати не лише як збирач інформації, а як людина, яка здатна забезпечити безпечний комунікаційний простір.

Одним із базових принципів етичної роботи є добровільна та усвідомлена згода на інтерв’ю. Герой повинен розуміти, для чого записується матеріал, де він буде опублікований, який характер матиме подача інформації та які можливі наслідки публічності. У випадку військових це особливо важливо, оскільки їхня історія може мати не лише особистий, але й службовий контекст.[39; 18, с. 12]

Другим ключовим принципом є чітке визначення меж розмови ще до початку зйомки. Практика показує, що попередня розмова з героєм є критично важливою частиною підготовки. Саме в цей момент журналіст має уточнити, які теми є неприйнятними для обговорення, які питання можуть викликати емоційний дискомфорт або бути занадто чутливими. Такий підхід дозволяє мінімізувати ризик травматизації та створити атмосферу довіри між журналістом і героєм.[39; 18, с. 12]

Не менш важливим етичним принципом є уникнення повторної травматизації. Це означає, що журналіст не повинен наполягати на деталях, які герой не готовий озвучувати, навіть якщо вони є інформаційно важливими. У воєнній журналістиці іноді доводиться балансувати між повнотою фактажу та етичними межами, і пріоритет у таких випадках має залишатися за людиною, а не за сюжетом.

Окрему увагу слід приділяти повазі до приватності. Навіть публічні історії військових містять аспекти, які не обов'язково мають ставати публічними. Це може стосуватися родинних обставин, деталей полону, внутрішніх переживань або медичних даних. Завдання журналіста полягає у тому, щоб зберегти баланс між відкритістю історії та захистом особистих меж героя.

Також важливим є принцип недопущення сенсаційності. У воєнній журналістиці існує ризик перетворення травматичних історій на емоційний “контент” для привернення уваги аудиторії. Проте такий підхід є неприпустимим з етичної точки зору. Історія військового не повинна подаватися як сенсація або емоційний шок-ефект. Натомість вона має бути представлена як людський досвід, який потребує розуміння і поваги.

У практиці створення відеосюжетів важливим етапом є попередня розмова з героєм. Саме в цей момент формується основа майбутнього матеріалу.

Журналіст не лише збирає інформацію, а й визначає тональність розмови, рівень відкритості героя та можливі межі емоційного навантаження. Така підготовка дозволяє уникнути ситуацій, коли під час інтерв'ю виникають непередбачувані емоційні реакції або дискомфорт.

Важливо зазначити, що робота з військовими часто передбачає неформальну довіру, яка формується поступово. Герої таких матеріалів зазвичай не відкриваються одразу, особливо якщо йдеться про досвід полону. Тому журналісту необхідно бути терплячим, не форсувати розмову та давати людині час на адаптацію до формату інтерв'ю.

У цьому контексті особливо показовою є практична журналістська рефлексія:

“Найважче — не затупити і не зачепити людину питанням. Тому перед інтерв'ю я завжди уточнюю, про що не можна говорити.”

Ця позиція відображає ключовий етичний підхід у роботі з травматичними темами: першочерговим є не отримання максимально повної інформації, а збереження психологічної безпеки героя.[41]

Таким чином, етичні принципи роботи з військовими та постраждалими формують основу якісної воєнної журналістики. Вони визначають не лише методику інтерв'ювання, але й загальну філософію підходу до створення матеріалів, у центрі яких завжди має залишатися людина, а не подія.

1.3. Відеосюжет як формат документування досвіду полону

Відеосюжет є одним із найефективніших форматів сучасної журналістики для документування складних людських історій, зокрема досвіду перебування в полоні. Його унікальність полягає в поєднанні різних рівнів сприйняття

інформації — візуального, аудіального та емоційного — що дозволяє максимально наблизити глядача до реального досвіду героя.

На відміну від текстових матеріалів, відеосюжет формує багатовимірну картину події. Він поєднує[36, с. 48] :

- **пряму мову героя**, яка передає не лише зміст, але й інтонацію, паузи, емоційні акценти;
- **візуальні свідчення**, що можуть включати архівні кадри, побутові сцени, робочі моменти або деталі середовища;
- **емоційний контекст**, який формується через поведінку героя, його реакції та невербальні прояви;
- **монтажну драматургію**, що структурує історію та визначає її ритм і напруження.

Особливу роль у відеосюжеті відіграє саме невербальна складова. У темі полону це набуває критичного значення, оскільки значна частина пережитого досвіду є емоційною, травматичною і часто складною для прямого вербалізування. Погляд, пауза, зміна тону або мовчання можуть нести не менше змістове навантаження, ніж самі слова. Таким чином, відеоформат дозволяє фіксувати не лише те, що сказано, але й те, як це сказано.[37, с. 105]

Серія відеосюжетів, що стала практичною основою даної бакалаврської роботи, побудована на принципі “людина через досвід”. У центрі кожного матеріалу знаходиться не подія як така, а особистість героя, його внутрішній шлях, трансформація та спосіб осмислення пережитого. Такий підхід дозволяє відійти від офіційної або суто фактологічної подачі інформації і перейти до глибшого розуміння війни як сукупності індивідуальних людських історій.

У процесі створення відеосюжетів важливу роль відіграє підготовчий етап роботи з героями. Він включає не лише організаційні домовленості щодо

інтерв'ю, але й формування довіри між журналістом та співрозмовником. У випадку історій про полон це є особливо важливим, оскільки герої часто мають досвід психологічної травми, і відкритість у розмові формується поступово.

Одним із ключових етапів підготовки є попередня комунікація, під час якої журналіст визначає межі розмови, уточнює чутливі теми та узгоджує формат подачі матеріалу. Такий підхід дозволяє уникнути непередбачуваних емоційних ситуацій під час зйомки та створити безпечне середовище для інтерв'ю.

Практичним прикладом польової роботи є поїздка до міста Сарата, де відбувалася зйомка одного з героїв матеріалів. Цей виїзд став показовим з точки зору специфіки воєнної журналістики: інтерв'ю відбувалося в умовах безпосереднього контакту з місцевою громадою, яка знала героя, що додавало додаткового емоційного контексту. Для журналіста це також стало професійним викликом, оскільки співрозмовником був молодий військовий приблизно одного віку, що впливало на сприйняття історії та вимагало додаткової внутрішньої емоційної дистанції під час інтерв'ювання.

Окрему складність у роботі з такими історіями становить необхідність балансування між емпатією та професійною нейтральністю. З одного боку, журналіст повинен розуміти емоційний стан героя і створювати комфортні умови для розмови. З іншого — він має залишатися фаховим спостерігачем, який не втрачає структуру матеріалу і не піддається надмірному емоційному включенню.

Важливою частиною виробничого процесу є також монтаж відеосюжету. Саме на цьому етапі формується остаточна драматургія історії. Монтаж визначає, як буде сприйматися розповідь: як хронологічна реконструкція подій, як емоційна історія або як аналітичний матеріал. У випадку серії про військових, які пережили полон, перевага надається поєднанню хронологічної

структури з емоційними акцентами, що дозволяє глядачеві поступово занурюватися в історію героя.

Кожен відеосюжет у межах цієї серії розглядається як окремий кейс, що має власну логіку, структуру та емоційну траєкторію. Водночас усі матеріали об'єднані спільним підходом — фокусом на особистому досвіді військових та їхньому поверненні до життя після полону. Це дозволяє сформувати цілісну серію, яка не лише інформує, але й документує людський вимір війни.

Таким чином, відеосюжет як формат журналістики є не лише технічним засобом подачі інформації, але й важливим інструментом фіксації складного травматичного досвіду. У контексті теми полону він набуває особливої ваги, оскільки дозволяє поєднати документальність із глибоким людським змістом, формуючи цілісне уявлення про пережитий досвід.[25; 11; 43]

РОЗДІЛ 2. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Характеристика джерела	
Книги: Один автор	1. Житарюк М. Г. Соціокультурні виміри масової комунікації : монографія. Чернівці : Прут, 2008. 248 с. 2. Квіт С. М. Масові комунікації : підручник. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 206 с. 3. Лизанчук В. В. Журналістська майстерність : підручник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 376 с. 4. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. 5-те вид., перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 496 с. 5. Почепцов Г. Г. Сучасні інформаційні війни. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.
Два автори	1. Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Практична воєнна журналістика : навч. посібник. Київ : Академія Української Преси, 2018. 214 с. URL: https://www.aup.com.ua/upld/Voenna_zhurnalistyka.pdf 2. Дащенко Н. Л., Починок Л. І. Науковий текст: оформлення й редагування : навч. посібник. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. 432 с. 3. Владимиров В. М., Копійка В. В. Теорія масової комунікації : навч. посібник. Київ : КиМУ, 2012. 284 с.

Три автори	1. Москаленко А. З., Губарець В. В., Іванов В. Ф. Основи журналістської творчості : підручник. Київ : ІЗМН, 1997. 288 с. 2. Різун В. В., Скотникова Т. В., Коновалова О. В. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник. Київ : Центр вільної преси, 2014. 312 с.
Чотири і більше авторів	1. Журналістика в умовах війни: виклики, практика, відповідальність : колект. монографія / В. Ф. Іванов та ін. ; за ред. В. Ф. Іванова. Київ : Академія Української Преси, 2023. 340 с. 2. Медіатравма та професійне вигорання журналістів : практ. посібник / О. В. Волошина та ін. Київ : Спілка журналістів України, 2021. 145 с. 3. Робота медіа в умовах збройного конфлікту: безпека, право, етика / І. Р. Андрухів та ін. Львів : Світ, 2019. 260 с.
Автор(и) редактор(и)/ упорядники	1. Журналістська етика в Україні: практичний посібник / упоряд. В. П. Іванов ; за ред. С. М. Квіта. Київ : КМ Академія, 2016. 192 с. 2. Робота журналіста у гарячих точках : метод. рекомендації / авт.-упоряд. О. В. Тарасов ; наук. ред. М. І. Коваль. Одеса : Астропринт, 2020. 88 с. 3. Фіксація воєнних злочинів: poradnik для репортерів / упоряд. Н. В. Онищенко ; за ред. В. С. Білоуса. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 120 с.
Без автора	1. Довідник для журналістів, які працюють в умовах війни. Київ : Національна спілка журналістів України, 2022. 96 с. 2. Етичні стандарти висвітлення війни та

	чутливих тем у медіа: практичний poradnik для регіональних журналістів. Київ : Комісія з журналістської етики, 2023. 48 с. URL: https://cje.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/Poryadnyk_CJE_2023.pdf
Автореферати дисертацій	1. Беззубова А. В. Трансформація воєнної журналістики в умовах сучасних інформаційних протиборств : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунік. : 27.00.04. Львів, 2021. 20 с. 2. Голубєв В. С. Журналістське розслідування як жанр та етична проблема в сучасних українських медіа : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунік. : 27.00.04. Київ, 2018. 18 с. 3. Савченко М. В. Особливості функціонування аудіовізуальних медіа в умовах воєнного стану : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунік. : 27.00.01. Київ, 2023. 19 с.
Дисертації	1. Кузнецова О. Д. Розвиток документальних та аналітичних форматів в українському медіапросторі (2014–2022 рр.) : дис. ... канд. наук із соц. комунік. : 27.00.04 / Івано-Франківськ, 2022. 215 с. URL: https://pnu.edu.ua/disertations/ 2. Полякова Н. В. Специфіка побудови інтерв'ю в аудіовізуальних медіа з особами, які зазнали психологічної травми : дис. ... канд. наук із соц. комунік. : 27.00.04 / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ, 2020. 198 с. 3. Шевченко Н. В. Етико-професійні виміри української воєнної кореспонденції в період гібридних загроз : дис. ... канд. наук із соц. комунік. : 27.00.01 /

	Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка. Київ, 2023. 242 с. URL: http://www.journ.univ.kiev.ua/nauka
Законодавчі нормативні документи	1. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12 серпня 1949 року: Офіційний переклад. <i>База даних «Законодавство України»</i> : офіційний сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153 2. Закон України «Про медіа» від 29 грудня 2022 року № 2849-IX. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2023. № 12. Стаття 46. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20 3. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII (зі змінами та доп.). <i>База даних «Законодавство України»</i> : офіційний сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19 4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. <i>База даних «Законодавство України»</i> : офіційний сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14 5. Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України № 73 від 03.03.2022 «Про організацію взаємодії між Збройними Силами України, іншими складовими сил оборони та представниками засобів масової інформації на час дії правового режиму воєнного стану». URL: https://www.mil.gov.ua/content/m_media/Nakaz_73.pdf
Частина видання: книги	1. Лизанчук В. В. Морально-етичні орієнтири воєнного репортера. <i>Журналістська майстерність в умовах екстремальних викликів</i> / за ред. В. В. Лизанчука. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. С. 45–68. 2. Сердюк В. Є. Особливості інтерв'ювання

	військовослужбовців після бойових дій. <i>Практичні кейси сучасної журналістики</i> / за ред. В. Ф. Іванова. Київ : АУП, 2020. С. 112–134.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Баранова О. М. Трансформація жанру відеорепортажу в умовах повномасштабного вторгнення. <i>Сучасний масмедійний простір: виклики та перспективи</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18–19 травня 2023 р.). Київ : КНУКіМ, 2023. С. 84–87. 2. Ковальчук І. В. Документування усної історії війни через аудіовізуальні формати. <i>Медіакультура в умовах глобальних криз</i> : тези доповідей Міжнар. наук. конф. (м. Львів, 12 жовтня 2022 р.). Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2022. С. 102–105. 3. Марченко Т. О. Проблема ретравматизації героїв у журналістських матеріалах про полон. <i>Актуальні проблеми соціокомунікативної сфери</i> : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Тернопіль, 5 квітня 2023 р.). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 41–44.
Частина видання: продовжуваного видання	1. Беззубова А. В. Воєнна журналістика та специфіка роботи медіа в умовах збройних конфліктів. <i>Вісник Львівського університету. Серія Журналістика</i>. 2021. Вип. 50. С. 112–120. URL: http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism 2. Кузнецова О. Д. Аналітичні та документальні формати в сучасній аудіовізуальній журналістиці. <i>Український медіапростір</i>. 2022. № 3. С. 45–53. URL: http://journals.pu.if.ua/index.php/ums 3. Шевченко Н. В. Специфіка інтерв'ю з військовослужбовцями: етичний та професійний виміри.

	<i>Наукові записки Інституту журналістики</i>. 2023. Т. 4 (83). С. 102–115. URL: http://www.journ.univ.kiev.ua/nauka
Електронні ресурси	1. Академічна доброчесність. <i>Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка</i> : офіційний сайт. URL: https://tnpu.edu.ua/naukova-robota/akadem-chna-dobrochesn-st.php 2. Кодекс етики українського журналіста: прийнятий на Національному з'їзді журналістських організацій України. <i>Комісія з журналістської етики</i> : офіційний сайт. URL: https://cje.org.ua/ethics-code/ 3. Почепцов Г. Г. Психологічні аспекти інтерв'ювання осіб із травматичним досвідом у воєнній документалістиці. <i>Медіакритика</i> : офіційний сайт. URL: https://www.mediakritika.info 4. Рекомендації для журналістів щодо висвітлення теми звільнених із полону військовослужбовців. <i>Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки</i> : офіційний сайт. URL: https://spravdi.gov.ua 5. Суспільне Одеса : офіційний YouTube-канал філії АТ «НСТУ». URL: https://www.youtube.com/@СуспільнеОдеса 6. Суспільне Одеса : офіційний інформаційний портал регіонального мовника. URL: https://od.suspilne.media 7. Як інтерв'ювати звільнених із полону: поради Комісії з журналістської етики. <i>Детектор медіа</i> : офіційний вебпортал. URL: https://detector.media/infospace/article/201205/2022-07-22-yak-i-intervyuvaty-zvilnenykh-iz-polonu-porady-komisii-z-zhurnalistskoi-etyky/

	8. Інституційні рекомендації медіа щодо висвітлення теми полонених та зниклих безвісти. <i>Інститут масової інформації (ІМІ)</i> : офіційний сайт. URL: https://imi.org.ua/advices/rekomendatsiyi-shhodo-vysvitlennya-t-emy-polonenykh-i48057 9. Правила безпеки та етики для журналістів під час роботи у зоні бойових дій. <i>Національна спілка журналістів України (НСЖУ)</i> : офіційний сайт. URL: https://nsju.org/novyny/pravyla-bezpeky-ta-etyky-dlya-zhurnalistiv/ 10. Чутливі теми під час війни: як говорити з постраждалими і військовими. <i>Центр прав людини ZMINA</i> : офіційний сайт. URL: https://zmina.info/instructions/chutlyvi-temy-pid-chas-vijny-yak-govoryty-z-postrazhdalymy-i-vijskovymy/
--	--

РОЗДІЛ 3. ТЕХНІЧНІ І ПРОГРАМНІ ЗАСОБИ

Для реалізації продукту було використано відповідне технічне та програмне забезпечення.

Комп'ютер: ноутбук Samsung

Процесор: 11th Gen Intel(R) Core(TM) i7-11700K @ 3.60GHz

ОЗП: 32,0 ГБ

Відеокарти: NVIDIA GeForce GTX 1660 Ti, Intel(R) UHD Graphics 750

Камера: Sony Alpha 7 III; об'єктив: HELIOS-44-2 2/58

Мікрофон: Sennheiser EW100 G3

Відеомонтаж: Adobe Premiere Pro

Графіка/титри: Adobe After Effects

Обробка звуку: Adobe Audition

Характеристика «сирого» відео:

Format: MPEG-4

Format profile: QuickTime

Codec ID: mp42

File size: 41.5 MiB

Duration: 3 s 360 ms

Overall bit rate mode: Variable

Overall bit rate: 104 Mb/s

Звук: YouTube Music

Робота з текстом: Microsoft Word

Використано смартфон для зв'язку із героями програми.

РОЗДІЛ 4

ОПИС ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ

4.1. Підготовка до інтерв'ю та робота з героями

Робота над серією відеосюжетів про військовослужбовців, які пережили полон, починається задовго до безпосереднього знімального процесу. Підготовчий етап є визначальним для всього подальшого виробництва, оскільки саме на цьому етапі формується довіра між журналістом і героєм, відбирається фактаж, а також вибудовується структура майбутнього матеріалу.

У процесі роботи застосовується системний моніторинг інформації про обміни полоненими. Після кожного обміну відбувається аналіз списків звільнених військових із метою виявлення осіб, які походять з регіону охоплення редакції або мають потенційно значущу історію для аудиторії. Такий підхід дозволяє формувати первинну базу можливих героїв.[41]

Наступним етапом є встановлення контактів із родинами військовослужбовців. У більшості випадків саме родина стає першою ланкою комунікації між журналістом і героєм. Це пояснюється тим, що після повернення з полону військові часто перебувають у процесі фізичної та психологічної реабілітації, а тому не завжди готові до публічних комунікацій. Через родичів відбувається перше погодження можливого інтерв'ю та визначення часу, коли герой буде готовий до розмови.

Лише після цього встановлюється безпосередній контакт із військовим. Важливо підкреслити, що всі розмови відбуваються виключно на основі добровільної згоди. Журналіст не використовує жодних форм тиску чи нав'язування участі. Взаємодія будується на принципах етичної відповідальності та поваги до особистих меж людини.[39]

На практиці відмов від участі у зйомках у межах даної серії зафіксовано не було, однак це не зменшує важливості дотримання обережності у комунікації. Навпаки, кожна нова домовленість розглядається як індивідуальний випадок, що потребує окремого підходу.

Підготовка до першого інтерв'ю супроводжувалася підвищеним емоційним навантаженням. Особливо складним був момент першої взаємодії з військовим, який безпосередньо пережив полон і бойові дії. Однак попереднє опрацювання біографічного матеріалу, контексту служби та історії героя дозволило структурувати розмову та зменшити рівень невизначеності.

У процесі підготовки формується умовна структура інтерв'ю, яка включає такі блоки:

- життя до війни;
- мотивація та шлях до війська;
- участь у бойових діях;
- обставини потрапляння в полон;
- досвід перебування в полоні;
- повернення додому та адаптація.

Окремим етапом є визначення чутливих тем. Перед початком інтерв'ю обов'язково проводиться коротка попередня розмова, під час якої герой сам визначає межі допустимого. Такий підхід дозволяє уникнути вторинної травматизації та створює безпечне середовище для спілкування.[31, с. 115]

У межах практики сформувалося робоче правило:

«Найважче — не зачепити людину питанням, яке може їй зашкодити. Тому перед інтерв'ю я завжди уточнюю, про що не можна говорити.»[18, с. 24]

Зйомки відбуваються у нейтральних локаціях — парках, набережних, відкритих міських просторах. Це дозволяє знизити рівень формальності та створити більш природну атмосферу спілкування.

Однією з головних складностей у роботі є взаємодія з героями, які не одразу готові до відкритої розповіді. У таких випадках журналіст використовує поступову стратегію вибудови довіри: від нейтральних тем до глибших особистих історій. Важливо не форсувати події, а дозволити людині самостійно визначити темп розмови.

Емоційний спектр інтерв'ю є надзвичайно різноманітним: від стриманих і раціональних розповідей до емоційно насичених історій із болем, втратами та переживаннями. У кожному випадку журналіст повинен адаптуватися до стану співрозмовника, зберігаючи баланс між журналістським завданням і етикою.

4.2. Організація знімального процесу та вибір локацій

Знімальний процес є ключовим етапом у створенні відеосюжету, оскільки саме тут відбувається безпосередня фіксація історії героя. Важливим завданням є створення умов, у яких військовий почувається максимально комфортно та безпечно.

Локації для інтерв'ю підбираються з урахуванням психологічного стану героя. Найчастіше це відкриті простори — парки, набережні, тихі міські вулиці. Такі місця не створюють відчуття тиску та дозволяють уникнути надмірної формалізації процесу.

Технічна частина зйомки передбачає використання мінімалістичного сетапу, який не відволікає героя. Основна увага зосереджена на людині та її розповіді, а не на складності обладнання.[15, с. 42]

Окрему увагу приділено роботі зі світлом і звуком. Оскільки багато історій містять емоційно складні фрагменти, важливо забезпечити якісний запис інтонацій, пауз і невербальних реакцій.[23, с. 112]

Під час зйомок журналіст виконує не лише функцію інтерв'юера, але й модератора емоційного процесу. У разі необхідності розмова може бути призупинена або переведена на іншу тему.

4.3. Монтаж і структура відеосюжетів

Монтаж відеосюжетів у межах серії базується на принципі хронологічно-емоційної структури. Кожен матеріал вибудовується як окрема історія, що має початок, розвиток і логічне завершення.

Основою кожного сюжету є пряма мова героя. Саме вона формує основний наратив і визначає емоційний тон матеріалу. Додатково використовуються перебивки — кадри з місця служби, побутові сцени, архівні матеріали або символічні візуальні вставки. [32, с. 85]

Монтажна логіка передбачає чергування інформативних і емоційних фрагментів. Це дозволяє утримувати увагу глядача та одночасно передавати глибину пережитого досвіду.[22, с. 140]

Особливістю серії є те, що кожен сюжет не лише розповідає історію, але й фіксує унікальний досвід війни як особистого випробування.

4.4. Аналіз реалізованих відеосюжетів (кейси)

У межах серії було створено декілька відеоматеріалів, кожен з яких має власну тематичну та емоційну специфіку.

Перший сюжет присвячений військовому, який провів понад тисячу днів у полоні. Його історія побудована навколо теми довготривалого виживання та

психологічної витривалості. Особливістю матеріалу є акцент на внутрішньому стані людини після повернення додому.

Другий сюжет розповідає про морського піхотинця, який обороняв Маріуполь і пережив досвід «Азовсталі». У центрі уваги — питання прийняття реальності війни та адаптації після повернення.

Третій матеріал присвячений військовому, який потрапив у полон під час оборони Авдіївки. Його історія демонструє поєднання бойового досвіду та педагогічного минулого, що формує унікальну оптику сприйняття війни.

Четвертий сюжет — це розповідь військового, який провів понад три роки у полоні та повернувся до служби. Його історія акцентує увагу на процесі повернення до армійського життя та психологічній трансформації.

П'ятий матеріал — історія захисника Маріуполя, який описує досвід перебування в полоні через призму щоденного виживання та втрати побратимів.

Кожен із цих сюжетів формує окремий фрагмент загальної картини війни, де головним елементом є людський досвід.[11; 12]

4.5. Роль журналіста у роботі з травматичними історіями

Робота з історіями полону вимагає від журналіста високого рівня емоційної стійкості та професійної етики. Основним завданням є не лише фіксація подій, але й збереження гідності героя.[14, с. 73]

Журналіст у таких матеріалах виступає не як спостерігач, а як посередник між особистим досвідом людини та суспільним простором. Важливо не інтерпретувати історію, а дати можливість герою самотійно її розповісти.

Особливу роль відіграє довіра. Без неї неможливо отримати глибоку та чесну розповідь. Саме тому значна частина роботи відбувається ще до камери — у неформальному спілкуванні, підготовчих зустрічах і попередніх розмовах.

Висновки до розділу 4

Практична реалізація серії відеосюжетів про військових, які пережили полон, демонструє складність роботи з травматичними історіями та високу роль етичних принципів у журналістиці. Кожен етап — від пошуку героїв до монтажу — вимагає уважності, чутливості та професійної відповідальності.

Сформована методика роботи дозволяє не лише створювати журналістські матеріали, але й фіксувати живі людські історії як частину сучасної історичної пам'яті України.

РОЗДІЛ 5. АНАЛІЗ СТВОРЕНОЇ СЕРІЇ МАТЕРІАЛІВ

(СУСПІЛЬНЕ ОДЕСА)

5.1. Загальна характеристика серії відеосюжетів

Створена серія відеосюжетів для платформи «Суспільне Одеса» присвячена історіям українських військовослужбовців, які пережили російський полон та повернулися до служби або цивільного життя. У центрі уваги кожного матеріалу знаходиться не лише факт перебування в полоні як воєнна подія, а насамперед людський досвід, його психологічні наслідки, внутрішні трансформації особистості та складний процес повернення до повсякденного життя після тривалого перебування в умовах ізоляції та насильства.[43]

Серія складається з п'яти окремих відеоісторій, кожна з яких є завершеним журналістським продуктом, але водночас інтегрованою частиною спільної тематичної концепції. Об'єднуючим елементом усіх матеріалів виступає тема військового полону як граничного досвіду, що радикально змінює людину, її світогляд і систему цінностей. Незважаючи на спільну тематичну рамку, кожна історія має власну композицію, емоційний акцент і унікальний життєвий контекст героя.

Усі матеріали серії побудовані за принципом персоналізованого наративу. Це означає, що головним джерелом інформації виступає пряма мова героїв, а журналіст виконує роль модератора історії, який структурує розповідь, але не підміняє її власною інтерпретацією. Такий підхід дозволяє зберегти автентичність свідчень та забезпечити максимальну довіру до матеріалу з боку глядача.

Важливою характеристикою серії є її документальний характер. Усі сюжети базуються виключно на реальних подіях та свідченнях військових, які пройшли через полон. У матеріалах відсутні постановочні сцени, реконструкції або художні елементи, що дозволяє віднести серію до жанру документальної журналістики з високим рівнем фактичної достовірності. Візуальний ряд також підпорядкований принципу фіксації реальності — використовуються інтерв'ю в природному середовищі, архівні фото та відео, а також мінімально інтервенційний монтаж.[36, с. 49]

Окремої уваги заслуговує тематична ціль серії. Основною метою є не лише інформування про факти перебування військових у полоні, а й фіксація індивідуального досвіду війни як складової колективної історичної пам'яті. Через персональні історії формується ширше розуміння війни як явища, що має не лише військовий, але й глибокий соціальний, психологічний та культурний вимір.

Крім того, серія виконує функцію документування свідчень, які можуть бути важливими як для суспільного осмислення війни, так і для майбутніх історичних досліджень. Індивідуальні історії військових у цьому контексті стають частиною більшого наративу — історії країни під час війни, де кожен голос має значення.

Таким чином, серія відеосюжетів поєднує в собі журналістську, документальну та соціальну функції. Вона не лише інформує аудиторію, а й виконує роль фіксатора досвіду, який у майбутньому може стати частиною національної історичної пам'яті про російсько-українську війну.[24, с. 105]

5.2. Історія морського піхотинця Андрія Кузнєцова: 1198 днів у полоні

Одним із найбільш показових матеріалів серії є історія морського піхотинця Андрія Кузнєцова, який провів у російському полоні 1198 днів.

Тривалість перебування героя в неволі робить цей сюжет особливо цінним з точки зору журналістського аналізу, оскільки дозволяє розглядати не лише сам факт полону, а й довготривалі наслідки ізоляції для психіки та особистості людини.

У центрі матеріалу знаходиться досвід тривалого виживання в умовах повної невизначеності, інформаційного вакууму та постійного психологічного тиску. Герой описує полон як стан, у якому поступово змінюється сприйняття часу, реальності та самого себе. Важливо, що акцент у розповіді зроблено не лише на зовнішніх умовах утримання, а й на внутрішніх процесах адаптації, які дозволяли зберігати базову стійкість та людську ідентичність.[44]

Окрему увагу в сюжеті приділено механізмам психологічного виживання. Йдеться про формування щоденних рутин, внутрішніх правил поведінки, а також спроб зберегти контроль над власними думками в умовах повної зовнішньої залежності. Такий підхід дозволяє розглядати досвід полону не лише як травматичну подію, а як тривалий процес адаптації до екстремальних умов.

Журналістська структура матеріалу побудована за принципом поступового розгортання історії — від моменту потрапляння в полон до звільнення та повернення додому. Така хронологічна побудова дозволяє глядачеві послідовно занурюватися в події, краще розуміти їхню логіку та емоційний масштаб. Важливим елементом є також чергування опису подій із прямою мовою героя, що підсилює ефект присутності та автентичності.

Окремим виміром цього матеріалу є родинний контекст. Повернення Андрія Кузнєцова з полону розглядається не лише як індивідуальна подія, а як глибоко соціальний процес, який впливає на всю сім'ю. Очікування, невизначеність і тривала відсутність близької людини формують окремий пласт досвіду, який часто залишається поза увагою в класичних військових сюжетах.

Таким чином, цей матеріал виходить за межі суто воєнної тематики та переходить у площину соціально-психологічного дослідження наслідків війни. Історія Андрія Кузнєцова демонструє, що полон не завершується моментом звільнення, а має тривалий вплив як на самого військового, так і на його близьке оточення.[34, с. 42]

5.3. Історія морського піхотинця В'ячеслава Мойсеєва: три роки російського полону

Цей відеоматеріал є одним із центральних у серії та репрезентує історію морського піхотинця з Одещини В'ячеслава Мойсеєва, який понад три роки перебував у російському полоні. Його досвід охоплює кілька ключових етапів російсько-української війни: оборону Маріуполя, перебування в оточенні на «Азовсталі», полон у в'язницях на окупованих територіях та подальше утримання на території Російської Федерації.

З точки зору структури, сюжет побудований як послідовна хронологія воєнного досвіду героя — від цивільного життя до участі у бойових діях і подальшого перебування в полоні. Такий підхід дозволяє простежити трансформацію особистості військового в умовах тривалого травматичного досвіду.

Особливу увагу в матеріалі приділено подіям оборони Маріуполя, які стали початком критичного етапу в житті героя. В'ячеслав Мойсеєв описує початок повномасштабного вторгнення як раптову зміну реальності, коли місто опинилося під масованими обстрілами та авіаційними ударами. Умови перебування на «Азовсталі» характеризуються гострою нестачею ресурсів, обмеженими можливостями забезпечення та постійною загрозою життю.

Після потрапляння в полон сюжет переходить до опису системи утримання українських військових. Автор матеріалу фіксує свідчення героя про

наси́льство, психологічний та фізичний тиск, який застосовувався на різних етапах переміщення між місцями утримання. Особливо показовими є епізоди з так званої «Оленівки», де, за словами військового, застосовувалися системні побиття та жорстокі методи допиту.[16, с. 54]

Окремий блок матеріалу присвячений умовам утримання у в'язниці на території Смоленської області РФ. Вони характеризуються як тривала ізоляція, регулярне застосування насильства та психологічний тиск. Важливим елементом опису є системність таких практик: фізичне насильство, примус до виконання певних дій, а також інформаційна ізоляція полонених.[25]

У сюжеті також відображено аспект психологічного впливу, який включав примусове вивчення російських гімнів, віршів та регулярні перевірки знань. Така практика формує додатковий рівень контролю над полоненими та виступає інструментом психологічного виснаження.

Фінальна частина матеріалу присвячена звільненню героя з полону. Цей момент подано як контраст до попереднього досвіду багаторічної ізоляції та насильства. Повернення додому показано не лише як завершення фізичного полону, а як початок тривалого процесу психологічної реабілітації.

Таким чином, матеріал про В'ячеслава Мойсеєва виконує функцію документального свідчення про тривалий досвід полону, а також демонструє багаторівневість впливу війни на особистість військовослужбовця — від бойових дій до тривалого утримання в неволі.

5.4. Історія захисника Авдіївки: 808 днів у полоні

Цей відеоматеріал присвячений військовослужбовцю, який брав участь в обороні Авдіївки та провів у російському полоні 808 днів. Його історія є показовою для розуміння тривалого впливу війни на особистість, оскільки

поєднує в собі як бойовий досвід, так і тривале перебування в умовах ізоляції та психологічного тиску.

Особливістю цього сюжету є цивільний бекграунд героя — до початку повномасштабної війни він працював учителем історії. Такий професійний досвід формує додатковий рівень сприйняття подій, оскільки герой схильний до осмислення власного життя через історичні паралелі, причинно-наслідкові зв'язки та спробу систематизації пережитого досвіду.[33, с. 103]

У структурі матеріалу важливе місце займає опис оборони Авдіївки як одного з ключових напрямків бойових дій. Герой розповідає про умови служби, інтенсивність бойових зіткнень та поступове виснаження підрозділів у зоні активних бойових дій. Цей етап виступає логічним переходом до моменту потрапляння в полон.

Подальша частина сюжету присвячена досвіду перебування в неволі. Акцент зроблено не лише на фізичних умовах утримання, а й на психологічному стані людини, яка перебуває у тривалій ізоляції. У матеріалі простежується мотив втрати контролю над власним життям, розриву з попередньою реальністю та поступової адаптації до умов полону.

Окремим важливим елементом є процес повернення до цивільного життя після звільнення. Герой описує складнощі реінтеграції в суспільство, зміну сприйняття звичних соціальних ситуацій та необхідність заново вибудовувати повсякденні навички комунікації. Цей аспект підкреслює, що завершення полону не означає завершення його наслідків.

З журналістської точки зору матеріал побудований на принципі контрасту між мирним минулим і воєнним досвідом. Така структура дозволяє підсилити драматургію сюжету та акцентувати увагу на трансформації особистості під

впливом війни. Використання прямої мови героя забезпечує автентичність оповіді та дозволяє глядачеві безпосередньо зануритися в його досвід.

Таким чином, цей сюжет виконує не лише інформаційну, а й документально-рефлексивну функцію, фіксуючи досвід тривалого полону як складного психологічного та соціального явища.

5.5. Історія морського піхотинця, який понад три роки перебував у полоні

Ще один матеріал серії присвячений військовослужбовцю морської піхоти, який понад три роки перебував у російському полоні. Цей сюжет є одним із найбільш психологічно насичених у межах досліджуваної серії, оскільки охоплює надзвичайно тривалий період ізоляції, невизначеності та системного впливу на особистість людини в умовах неволі.

У центрі історії знаходиться досвід тривалого перебування в полоні як стану постійного очікування та обмеження свободи, що поступово трансформується у нову реальність для людини. Герой описує не лише фізичні умови утримання, а й психологічні механізми адаптації до тривалого стресу, що включають внутрішню дисципліну, концентрацію на базових потребах та спроби зберегти відчуття власної ідентичності.

Важливим аспектом матеріалу є акцент на темі внутрішньої стійкості. У розповіді простежується мотив збереження мотивації до життя навіть у ситуації тривалої ізоляції, коли зовнішні орієнтири практично відсутні. Герой описує власні стратегії психологічного виживання, які формувалися через повторювані ритуали, пам'ять про родину, побратимів та думки про майбутнє звільнення.

Окрему увагу в сюжеті приділено досвіду невизначеності, який є одним із ключових психологічних факторів впливу на полонених. Відсутність інформації про зовнішній світ, неможливість прогнозувати події та тривала ізоляція

формують специфічний стан сприйняття часу, коли дні втрачають чіткі межі та зливаються в єдиний тривалий період очікування.

З журналістської точки зору цей матеріал характеризується максимальною концентрацією на прямій мові героя. Авторська інтервенція зведена до мінімуму, що дозволяє зберегти автентичність свідчень і забезпечити ефект безпосереднього занурення глядача в історію. Такий підхід відповідає принципам документальної журналістики, де основним джерелом змісту виступає сам герой, а не інтерпретація журналіста.[37, с. 108]

Таким чином, даний сюжет виконує функцію не лише фіксації індивідуального досвіду, а й ширшого документування явища тривалого військового полону як соціально-психологічного феномену, що має довготривалі наслідки для людини після її повернення.

5.6. Історія захисника Маріуполя Артема Артюха

Окреме місце у серії займає історія Артема Артюха — захисника Маріуполя, який пройшов російський полон і після звільнення повернувся до рідного села Сарата. Цей матеріал є важливим не лише як частина загальної серії, але й як приклад роботи журналіста з героєм у його природному соціальному середовищі, поза межами студійного формату або лікарняного простору.[42]

Особливістю цього сюжету стала поїздка журналістської групи безпосередньо до місця проживання героя. Сам факт виїзду в громаду дозволив не лише зафіксувати індивідуальну історію військового, а й побачити реакцію місцевих мешканців на його повернення. Село фактично стає частиною наративу, адже формує фон, у якому відбувається реінтеграція людини після полону.

Повернення Артема супроводжувалося емоційною зустріччю, яка демонструє важливість суспільної підтримки військових після звільнення. Такі моменти є цінними з точки зору документування не лише особистого досвіду, а й колективної пам'яті громади про війну. У цьому випадку журналіст виступає не тільки фіксатором подій, а й спостерігачем соціального процесу повернення людини з травматичного досвіду у звичне середовище.

Під час роботи над цим матеріалом особливо відчувалася складність емоційної взаємодії з героєм. Артем є людиною приблизно одного віку з журналістом, що створювало додатковий психологічний бар'єр у процесі інтерв'ю. Така ситуація посилює відчуття відповідальності за кожне поставлене питання, адже будь-яка некоректна формулювання могла вплинути на емоційний стан співрозмовника.

Цей досвід також підкреслив важливість попередньої комунікації з героєм щодо меж розмови. Перед записом інтерв'ю було визначено теми, яких варто уникати, що дозволило знизити ризик повторної травматизації. Водночас це не обмежувало глибину розповіді, а навпаки — створювало більш довірливу атмосферу.[45]

З точки зору журналістської структури, сюжет поєднує індивідуальну історію військового та елемент репортажного спостереження за його поверненням у громаду. Це дозволяє розширити традиційний формат інтерв'ю до рівня комплексного відеоматеріалу, де важливу роль відіграє не лише герой, а й простір, у якому він перебуває після полону.

Історія Артема Артюха таким чином стає прикладом того, як особистий досвід військового інтегрується у ширший соціальний контекст, а журналістика виконує функцію не лише фіксації подій, але й документування процесу повернення людини до життя після війни та полону.

5.7. Журналістські особливості серії та її вплив

Аналіз створеної серії відеосюжетів дозволяє виділити низку ключових журналістських особливостей, які визначають її формат, методологію та загальну концепцію подачі матеріалу. Ці особливості формуються як на рівні жанрового підходу, так і на рівні практичної реалізації інтерв'ю та монтажу.

По-перше, для серії характерна чітка орієнтація на персоналізовану історію. У центрі кожного матеріалу перебуває конкретний герой, його досвід, переживання та індивідуальна траєкторія подій. Журналіст у цьому випадку не виступає як домінуючий інтерпретатор реальності, а радше як посередник між досвідом героя та аудиторією. Основним носієм змісту є пряма мова військовослужбовця, що забезпечує ефект автентичності та підвищує рівень довіри до матеріалу.

По-друге, серія базується на документальному підході до створення контенту. Це передбачає мінімальне втручання в розповідь героїв, відмову від постановочних елементів та реконструкцій подій, а також максимальне збереження первинного свідчення. Такий підхід дозволяє фіксувати реальність у її безпосередньому вигляді, без художнього або маніпулятивного переосмислення. У результаті відеосюжети набувають характеру документальних свідчень, які можуть бути використані як джерело для подальшого історичного та медіадослідження.

По-третє, важливою складовою серії є етична модель журналістської роботи. Вона ґрунтується на принципах добровільності участі героїв, усвідомленої згоди на інтерв'ю та поваги до меж особистого досвіду. Особлива увага приділяється роботі з травматичними спогадами, що вимагає від журналіста чутливості, обережності у формулюванні запитань та готовності адаптувати розмову відповідно до емоційного стану співрозмовника. Така

модель дозволяє уникати повторної травматизації та формує безпечний комунікаційний простір для героя.

Окремо слід відзначити суспільне значення серії. Вона виконує функцію не лише інформаційного продукту, а й інструмента формування колективної пам'яті про війну. Через індивідуальні історії військових аудиторія отримує можливість побачити війну не лише як політичний або військовий процес, а як сукупність особистих людських доль. Це сприяє глибшому емоційному та соціальному осмисленню подій, які відбуваються в країні.[5, с. 120]

Таким чином, серія відеосюжетів поєднує в собі документальну точність, етичну відповідальність та соціальну значущість. Вона демонструє, що сучасна журналістика в умовах війни виконує не лише інформаційну функцію, але й роль фіксатора історичного досвіду суспільства.[47]

Висновки до розділу 5

Створена серія відеосюжетів демонструє ефективність використання персоналізованого документального підходу у воєнній журналістиці як одного з найбільш дієвих способів відображення складних і травматичних тем. Аналіз кожного матеріалу підтверджує, що саме людська історія, подана через пряму мову героя, є ключовим інструментом комунікації досвіду війни та дозволяє глядачеві глибше зрозуміти її багатовимірність.

Окремі сюжети серії показують, що тема військового полону не може бути розглянута лише як набір фактів або хронологія подій. Вона потребує глибокого занурення в особистий досвід, у якому поєднуються фізичні випробування, психологічні травми та процес повернення до нормального життя. Саме через індивідуальні історії стає можливим формування більш цілісного уявлення про наслідки війни для людини.

Журналістська робота з темою полону вимагає поєднання професійних навичок, етичної відповідальності та емоційної стійкості. У процесі створення серії важливу роль відігравали попередня підготовка до інтерв'ю, визначення чутливих тем, а також побудова довірливого контакту з героями. Це дозволило мінімізувати ризики повторної травматизації та забезпечити комфортні умови для розповіді.

У результаті створена серія відеосюжетів виконує не лише інформаційну функцію, але й має значне суспільне та документальне значення. Вона сприяє формуванню сучасної історичної пам'яті України, фіксуючи індивідуальні свідчення військових як частину ширшого наративу про російсько-українську війну. Таким чином, серія виступає як важливий медіадокумент, що поєднує журналістську практику з функцією збереження історичного досвіду.

ВИСНОВКИ

У ході виконання бакалаврської роботи було досліджено особливості створення серії відеосюжетів на тему військового полону в межах сучасної української воєнної журналістики. Теоретична частина роботи дозволила окреслити специфіку воєнної журналістики як напрям, що поєднує оперативне інформування, документування подій та формування історичної пам'яті.

У практичній частині було проаналізовано процес створення серії відеоматеріалів для платформи «Суспільне Одеса», присвячених історіям українських військовослужбовців, які пережили російський полон. Встановлено, що ключовим підходом у роботі є персоналізований наратив, у центрі якого перебуває досвід конкретної людини, а не журналістська інтерпретація подій.

Дослідження показало, що документальний формат відеосюжету є ефективним інструментом передачі складного травматичного досвіду, оскільки дозволяє поєднати пряму мову героїв із візуальним контекстом та емоційною складовою. Особливу роль у створенні матеріалів відіграє етичний компонент журналістської роботи, який передбачає добровільність участі героїв, обмеження чутливих тем та уникнення повторної травматизації.

Отримані результати підтверджують, що серія відеосюжетів виконує не лише інформаційну функцію, а й документальну та суспільну. Вона сприяє формуванню колективної пам'яті про війну через індивідуальні історії військових та розширює розуміння наслідків війни для українського суспільства.